

Referat fra dragtpuljemøde
17.-18. april 2002

Mange tak for sidst til deltagerne i dragtpuljemødet på Tøjhusmuseet og Nationalmuseet og ikke mindst tusind tak til værter og indlægsholdere.

Onsdag 17. april:

Karsten Skjold Petersen og Annette Maslak viste rundt i særudstillingen "Vaagen Mand er ond at vække. Svenskekrigene 1563-1720", som åbnede i 2001. Her indgår rekonstruerede dragter som en væsentlig del af formidlingen. Det drejer sig om en musketerdragt fra 1670erne samt en musketer og en rytterdragt fra Store Nordiske Krig. Fremvisningen affødte spændende diskussioner om klæde kvaliteter i de forskellige århundreder, snit af uniformer contra civil påklædning samt farvesymbolik i uniformer.

Lene Floris, Holbæk Museum, gav en kort orientering. Lene er blevet indvalgt i Rådet for Nyere Tid i tilknytning til Kulturarvsstyrelsen. Hun opfordrede puljens medlemmer til at overveje behovet for et mere formaliseret puljearbejde samt fortalte, at Kulturarvsstyrelsen vil fokusere på industriel kultur, når der gives midler til puljens fremtidige arbejde efter årsskiftet.

Der var to punkter til dragtnyt:

Anja Jørgensen, Nationalmuseet, opfordrede puljemedlemmerne til at melde sig med henblik på oprettelse af et hold under fritidsloven i historisk dragtsyning. Interesserede bedes kontakte Anja Jørgensen, Nationalmuseets Formidlingsafdeling, Frilandsmuseet, Højskolevej 17, 2800 Lyngby Anja.Jorgensen@natmus.dk

Tove E. Mathiassen fortalte, at Den Gamle By er i færd med at indrette et værksted til tekstilkonservering, og at Karen Woer er blevet ansat som tekstilkonservator fra 1. juli 2002.

4) Efter frokost viste Karsten Skjold Petersen rundt på Tøjhusmuseets store uniformsmagasiner, som er blevet gennemgået i løbet af de sidste 3-4 år. Uniformerne har blandt andet gennemgået en afrensning for pesticider. Uniformerne hænger på træbøjler i lukkede skabe og særligt skrøbelige uniformer ligger i store træskuffer i silkepapir. Hovedtøj og fodtøj ligger på hylder eller i kasser. Samlingen er på omkring 20.000 genstande. Karsten fremhævede uniformernes praktiske og symbolske aspekter: genkendelse, beskyttelse og angivelse af rang.

5) Katia Johansen, Rosenborg, gennemgik ti små, eksklusive 1600-tals punge af metaltråd og silke eller menneskehår - og den mindste syet over en valnøddeskal. Pungene havde interessante teknikker især forskellige typer broderisting syet uden underlag og diverse fletteteknikker. Punge som disse findes afbilledet på 1600tals stilleben; men der er ingen billed- eller skriftlige kilder på deres funktion. Katias teori er, at de var en eksklusiv form for gaveemballage til nytårgaver givet til monarken og hans dronning.

6) Minna Kragelund, Danmarks Pædagogiske Universitet: "Materielle Kulturstudier - en ny platform for dragtforskning". (Om tiltag til ny nordisk forskeruddannelse) Minna fremlagde en udvikling fra fokus på håndarbejde som en del af en livsform mellem 1900-1960, over tekstilfag som del af en livsstil mellem 1960-80 til nutidens forhold til materielle kulturstudier som en livsholdning fra

1980erne og frem. Målsætningen med undervisningen i håndarbejde på Danmarks Pædagogiske Universitet er at arbejde såvel med livsholdninger og samfundsmæssige relationer som med faget, den håndværksmæssige kunnen og fagtraditionen. Det nye initiativ vedrørende en forskeruddannelse indenfor tekstil på ph.d. niveau satser på at udvide de faglige spørgsmål, sådan at man forskningsmæssigt bevæger sig bort fra rigide typologiske overvejelser, men i stedet fokuserer på de interaktive relationer mellem menneske og genstand. Det er lykkedes at få 325.000 kr. i støtte til udvikling af feltet på en tværvideenskabelig måde. Dette udmønter sig i en åben forelæsningsrække, et samarbejde mellem universiteter i Lund, København, Odense og Danmarks Pædagogiske Universitet og endelig forsøg på oprettelse af en nordisk forskeruddannelse på Institut for hushållsvetenskap på Uppsalas Universitet. Hertil vil netværket gerne have opbakning fra dragtpuljens medlemmer, som repræsenterer de danske museer med historiske dragtsamlinger. - I den efterfølgende debat blev følgende synspunkter fremlagt. At det er vigtigt at styrke forskningen med udgangspunkt i genstande, og at denne forskning har trange kår i det danske universitetsmiljø. At der allerede findes et andet tiltag til forskeruddannelse vedr. tekstiler på Uppsalas Universitet med en arkæologisk basis. At en forskeruddannelse burde udvides til at omfatte materielle kulturstudier bredt forstået, så de ph.d. studerende også kunne vælge møbler, sølvtøj etc. Endelig at man hellere skulle tage fat i de allerede eksisterende universitetsuddannelser for at få de materielle kulturstudier frem i dem igen. - Minna Kragelund skriver et indlæg til www.dragt.dk og dragtpuljens medlemmer opfordres til at give deres mening til kende.

7) Nyt om hjemmesiden ved Karen Jacobi, Katia Johansen og Tove E. Mathiassen. Karen Jacobi fortalte om en stigende mængde besøg på www.dragt.dk - især bliver publikationslisten og udstillingerne besøgt.

Kulturarvsstyrelsen har telefonisk oplyst at dragtpuljen er indstillet til fortsat støtte i 2002. Artiklen i Danske Museer har givet flere nye medlemmer i dragtpuljen.

Hjemmesiden rummer på nuværende tidspunkt 8 præsentationer af dragtsamlinger.

Følgende har lovet, at deres præsentationer er undervejs:

Horsens Museum, Steno Museet, Varde Museum, Museerne i Fredericia, Flynderupgaard Museet, Kunstindustrimuseet og Kvindemuseet

Desuden Odder Museum, hvor den dragtansvarlige inspektør p.t. har orlov.

Når 15 præsentationer af dragtsamlinger er kommet med, blev det besluttet at gøre følgende:

A. Den ambitiøse plan: Påbegynde en oversættelse af siden til engelsk, så den kan komme ud til den store globale offentlighed.

B. Den nationale plan:

Udarbejde en flot, elektronisk reklame med billeder og sende den pr. e-mail til

Håndarbejdsseminarier

Håndarbejds lærerforeningen

Og eventuelle private håndarbejdsuddannelser.

(Puljeseekretæren vil undersøge mail-adresser på uddannelsesinstitutioner via

Undervisningsministeriets hjemmeside etc. - dragtpuljens medlemmer bedes sende deres lager af anvendelige e-mail-adresser til pulje@dragt.dk)

C. Puljeseekretæren skriver artikler i relevante blade for eksempel

Manuelle Fag

Håndarbejde i Skolen

Husflid

(Dragtpuljens medlemmer bedes oplyse puljeseekretæren om ideer til yderligere målgrupper)

D. Dragtpuljens medlemmer skal hver især forsøge at få links fra deres respektive museers hjemmesider til www.dragt.dk

Puljen besluttede at gemme dragtgalleriet af vejen for en periode og placere præsentationerne under de respektive museer. Vi kan tage op til fornyet overvejelse senere om det skal genskabes.

Torsdag 18. april:

Helle Leilund og Karen Jacobi introducerede først Nationalmuseets nye store udstilling "Danmarkshistorier", hvor 5000 genstande belyser perioden 1650-2000 på 1600 kvadratmeter. Udstillingens placering på 2. sal havde vanskeliggjort brugen af meget store og tunge genstande. Omkring 30 dragter indgår i Danmarkshistorier. De er placeret i montrer spredt i udstillingen samt i forskellige interiører. Oprindeligt havde Nyere Tids udstillingsgruppe regnet med fire ginetyper (se referat fra dragtpuljemødet på Kunstindustrimuseet, 29. marts 2001). Dette var ændret til (1) giner uden hoved, hvor dragten er det vigtigste. (2) Giner med hovedtøj og intet ansigt og endelig dukker med naturalistiske ansigtstræk, hænder og arme placeret i interiører. Nationalmuseet har samarbejdet med Kaare Lund om fremstilling af hoveder og hænder/arme. Dragtpuljens medlemmer så herefter udstillingen, og rundgangen resulterede i mange spændende diskussioner.

Tove E. Mathiasen, Den Gamle By: "Dragter til Levende Museum". Tove har skrevet en artikel om arbejdet med 40 dragter i Årbog for Den Gamle By, 2001. I indlægget fokuserede Tove på de faglige overvejelser i arbejdet med dragtekopi/rekonstruktion, der altid vil være en fortolkning af genstands- og andre kilder. Den Gamle By arbejder i øjeblikket med dragter til museets gartnerafdeling, 1910-dragter og til efteråret er det planen at sy 1864 dragter i 4. klasses størrelse til museets skoletjeneste.

Anne Hedeager Krag: "Dragt og magt i vikingetiden" præsenterede dragt- (hørskjorte fra Viborg Søndersø) og tekstilfragmentfund fra vikingetiden, hvor hun specielt har arbejdet med Hvilehøj- og Hørning-fundene af fragmenterede kvindedragter. Den arkæologiske forsknings metoder er blevet forbedret siden Margrethe Hald skrev sin disputats i 1930'erne, og derfor har de nye undersøgelser blandt andet medført, at man har fastslået brug af 3-4 forskellige slags silke i Hvilehøj og fem forskellige typer bånd - ét af ren silke - i kvindegrav dateret til 970-1000 i Hørning,. Desuden har farveanalyser af fragmenter fra Hvilehøj fastslået brugen af skjoldlusen: *Kermes vermilio*.

Britta Andersen, Gammel Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum: "Med skolen tilbage til 1700-tallets herregårdsmiljø". Dragterne til dette formidlingsprojekt for børn i alderen 10-12 år er udsprunget af en helhedside om formidling af børns vilkår. Britta Andersen har samarbejdet med Klædeskabet ved Kirsten Gravesen på Industrimuseet i Horsens om projektering og syning af et classesæt for i alt 60.000 kr. Dragterne tænkes anvendt såvel i skoletilbud som i fritiden, og classesættet udlånes til andre ved henvendelse til Britta Andersen, Randersvej 2, DK-8963 Auning gl.estrup@euroconnect.d

Planlægning af næste dragtpuljemøde

OBS: Næste møde er planlagt til 25.-26. september 2002 på Ærø og i Svendborg. Hvis du har indlæg til dragtnyt eller temaet *industrielle tekstiler* må du gerne melde dig på pulje@dragt.dk eller til Tove E. Mathiassen, Den Gamle By, Viborgvej 2, 8000 Århus C. tlf. 86123188. Ret til ændringer vedrørende dato forbeholdes.

Nye og tidligere forslag til mødetemaer/samarbejdsprojekter

Fodtøj

Standardisering af termer indenfor klædedragt og stoffer med henblik på søgning i databaser.

Fælles publikation med historiske snitmønstre

Udvidelse af dragtsamarbejdet på tværs af landegrænser ved for eksempel at placere et møde på Kulturen i Lund, hvor vi kunne høre om arbejdsmetoder med historiske dragter generelt og konkret udstillings/forskningsarbejde på den anden side af Øresund. Bemærk, at siden forslaget blev stillet første gang, har dragtpuljen fået to svenske medlemmer, nemlig Pernilla Rasmussen fra Textilmuseet i Borås og Ulla Oscarsson fra Jämtland Läns Museum i Östersund.

Venlige dragthilsner

Tove Engelhardt Mathiassen

Museumsinspektør, cand. phil./puljeseekretær

Bilag 1

Deltagerliste ved dragtpuljemødet i København 17.-18. april 2002.

Anita Mikkelsen, Hørsholm Egnsmuseum

Anja Jørgensen, Nationalmuseet

Anne Hedeager Krag, Næstved

Annette Maslak, København

Bente Larsen, Kvindemuseet

Berit Bindzus, Svendborg

Bodil Wieth-Knudsen, Nationalmuseet

Britta Andersen, Gl. Estrup

Dorothy Jones, Næstved

Dorthe Dalsgaard Olsen, Holbæk

Elly Kølln, Svendborg

Esther Grølsted, Nationalmuseet

Gerda Petri, Amalienborgmuseet

Helle Leilund, Nationalmuseet

Ina Damgaard Holst, Horsens Museum

Ingeborg Cock-Clausen, København
Inger Johannesen, Kvindemuseet
Ingrid Mortensen, Viborg Stiftsmuseum
Jette Silbermann, Søllerød Museum
Karen Jacobi, Nationalmuseet
Karin Grønning, Museerne i Fredericia
Karsten Skjold Petersen, Tøjhusmuseet
Katia Johansen, Rosenborg
Kirsten Baunegaard, Nordsjællands Folkemuseum
Kirsten Leer, Viborg Stiftsmuseum
Kirsten Schmidt, Søllerød Museum
Kirsten Toftegaard, Kunstindustrimuseet
Kirsten Aagaard, Flynderupgaard Museet
Lene Floris, Holbæk Museum
Lisbet Jensen, Flynderupgaard Museet
Lisbeth Green, Horsens Museum
Lita Rosing-Scow, Nordsjællands Folkemuseum
Maj Ringaard, Nationalmuseet
Mette Havsteen-Mikkelsen, Museerne i Ærøskøbing Kommune
Mette Jensen, Langelands Museum
Minna Kragelund, Danmarks Pædagogiske Universitet
Susanne Torgard, Cirkusbyens Museum
Tove Buskov, Hjerl Hede
Tove E. Mathiassen, Den Gamle By